

BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

TARİH - YL
(2025 - 2026) Ders Bilgi Formu

Ders Adı	Kodu	Yarıyıl	T+U Saat	AKTS	Z / S
Osmanlı Yenileşmesi I	TAR5025		3 + 0	7,5	Seçmeli
Birim Bölüm	Tarih - YL - Lisansüstü (yüz yüze)				
Amaç	Bu ders, Osmanlı İmparatorluğu'nda 18. yüzyıldan itibaren başlayan yenileşme hareketlerini siyasi, askeri, idari ve toplumsal boyutlarıyla analiz etmeyi amaçlar. Öğrencilerin, Osmanlı modernleşmesini Avrupa'daki gelişmelerle karşılaştırmalı olarak değerlendirme yetisi kazanmaları hedeflenir. Ayrıca, bu dönüşüm sürecinin Cumhuriyet dönemine etkileri üzerine düşünceleri teşvik edilir.				
Ders İçeriği	Ders, Osmanlı İmparatorluğu'nda 17. yüzyılın sonlarından itibaren başlayan duraklama ve gerileme tartışmalarıyla başlar. Osmanlı'nın klasik düzeninde meydana gelen bozulmalar ele alınır. Avrupa'daki bilimsel, askeri ve siyasal gelişmelerin Osmanlı üzerindeki etkileri değerlendirilir. 18. yüzyılda Batı'ya gönderilen elçiler ve gözlem raporları incelenir. Bu bağlamda Yirmisekiz Mehmet Çelebi'nin Fransa Sefaretnamesi ayrıntılı şekilde analiz edilir. Lale Devri (1718-1730) yenileşme sürecinin erken örneklerinden biri olarak ele alınır. Bu dönemdeki sanat, mimari ve eğitimdeki yenilikçi girişimler tartışılır. yüzyılda kurulan yeni askeri ocaklar ve teknik okullar tanıtılır. Nizam-ı Cedid hareketi ve III. Selim'in reformları detaylı olarak incelenir. Bu reformların toplumsal ve siyasi dirençle karşılaşma nedenleri analiz edilir. 1808 Sened-i İttifak'ın Osmanlı siyasal düşüncesindeki yeri açıklanır. II. Mahmud dönemi reformları, merkezîyetçilik ve bürokratik yapı açısından değerlendirilir. Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılması ve Asakir-i Mansure'nin kurulması süreci ele alınır. Eğitim, kıyafet, ulaşım ve haberleşme alanlarında yapılan modernleşme çabaları aktarılır. Tanzimat Fermanı (1839) ile başlayan dönemde hukuk ve idare alanındaki yenilikler incelenir. Tanzimat döneminde çıkarılan kanunlar ve Batı hukuk sistemine geçiş süreci değerlendirilir. Islahat Fermanı (1856) ve gayrimüslim tebaaya tanınan haklar tartışılır. Vlayet Nizamnameleri ve yerel yönetim reformları analiz edilir. Osmanlı bürokrasisinde ortaya çıkan yeni memur tipi ve eğitimi ele alınır. Eğitimde modernleşme: rüştiyeler, idadiler ve Darülfünun'un kurulma süreci açıklanır. Basın ve kamuoyunun oluşumu, Takvim-i Vekayi ve özel gazeteler üzerinden değerlendirilir. Osmanlı'da modernleşen ordu ve askerî eğitim kurumları tanıtılır. Meşrutiyet'in ilanı ve Kanun-ı Esasi'nin kabulü anayasal gelişmeler açısından analiz edilir. II. Abdülhamid dönemi modernleşme politikaları, merkezîyetçilik ve sansür bağlamında incelenir. Bu dönemde eğitim ve ulaşım altyapısındaki gelişmeler ele alınır. Jön Türk hareketi ve II. Meşrutiyet'in ilan süreci tartışılır. II. Meşrutiyet dönemi reform girişimleri ve siyasal yapıda meydana gelen değişiklikler analiz edilir. Osmanlı yenileşme sürecinin İmparatorluğun çözülüşü üzerindeki etkileri değerlendirilir. Osmanlı yenileşmesinin Cumhuriyet dönemi modernleşme hamlelerine etkisi ele alınır. Ders, Osmanlı yenileşmesini hem bir süreklilik hem de bir kırılma süreci olarak değerlendiren genel bir tartışmayla sona erer.				
Ders Veren	Prof. Dr. Halim DEMİRYÜREK				
Ders Kaynakları	ÇALIŞMA ESERLERİ, Ali Arslan – Tanzimat Sonrası Dönemde Basın ve Modernleşme, Ayhan Aktar – Türkiye'de Modernleşme ve Milliyetçilik, Benjamin Fortna – Imperial Classroom: Islam, the State, and Education in the Late Ottoman Empire, Bernard Lewis – The Emergence of Modern Turkey, Binnaz Toprak – Türkiye'de Laiklik ve Modernleşme, Büşra B. Çakmak – Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Kadın ve Modernleşme, Carter Vaughn Findley – Turkey, Islam, Nationalism, and Modernity, Cemil Aydın – The Idea of the Muslim World, Cemil Oktay – Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Siyasal Düşünceler, Charles Kurzman – Modernist Islam, 1840–1940, Doğan Avcıoğlu – Türkiye'nin Düzeni, Ebru Boyar – Kate Fleet – Osmanlı'dan Günümüze Türk Modernleşmesi, Edward Said – Orientalism, Elizabeth Özdalga – The Veiling Issue, Official Secularism and Popular Islam in Modern Turkey, Erhan Afyoncu – Osmanlı Yenileşme Sürecinde Ordu ve Reformlar, Erik Jan Zürcher – Modernleşen Türkiye'nin Tarihi, Fatma Müge Göçek – The Transformation of Turkey, Fatmagül Berktaş – Kadınlar ve Modernleşme, Feroz Ahmad – Modern Türkiye'nin Oluşumu, Hakkı Uyar – Cumhuriyet Dönemi Modernleşme Tartışmaları, Hans-Lukas Kieser – Talaat Pasha: Father of Modern Turkey, Hasan Bülent Kahraman – Türk Modernleşmesi ve Postmodern Dönüşüm, Hilmi Ziya Ülken – Türkiye'de Çağdaş Düşünce Tarihi, İsmail Kara – Modern Türkiye'de Din ve Düşünce, James Gelvin – The Modern Middle East, Karen Barkey – Empire of Difference, Lucian Boia – The Myth of Modernity, M. Niyazi Berkes – Türkiye'de Çağdaşlaşma, M. Şükrü Hanioğlu – Preparation for a Revolution: The Young Turks, 1902–1908, Mehmet Ö. Alkan – Tanzimat ve Modernleşme Süreci, Mesut Yeğen – Türk Modernleşmesi ve Kimlik, Murat Belge – Modern Türk Edebiyatı Üzerine Yazılar, Mustafa Oral – Yerinden Yönetim ve Yerel Modernleşme, Necati Alkan – II. Abdülhamid Dönemi ve Yenileşme, Nilgün Toker – Aydınlanma, Modernite ve Türk Modernleşmesi, Roderic Davison – Reform in the Ottoman Empire, Samuel Huntington – Political Order in Changing Societies, Serpil Çakır – Kadın Hareketleri ve Modernleşme Süreci, Sibel Bozdoğan – Modernizm ve Ulusun İnşası, Taha Akyol – Atatürk ve Modernleşme, Taner Timur – Osmanlı-Türk Modernleşmesi, Zafer Toprak – Türkiye'de Popülizm ve Modernleşme, Ziya Gökalp – Türkleşmek, İslamlaşmak, Muasırlaşmak				

Hafta	Konu
1	Osmanlı klasik düzeninin temel özellikleri ve 17. yüzyıldaki bozulma tartışmaları ele alınır.
2	Avrupa'daki gelişmelerin Osmanlı üzerindeki etkileri ve erken dönemdeki farkındalıklar değerlendirilir.
3	Lale Devri ve Yirmisekiz Mehmet Çelebi'nin Sefaretnamesi çerçevesinde ilk yenileşme adımları incelenir.
4	III. Selim dönemi ve Nizam-ı Cedid reformlarının içeriği ve sonuçları analiz edilir.
5	II. Mahmud'un merkezîyetçi reformları ve Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılması tartışılır.
6	Modern ordu ve eğitim kurumlarının kuruluş süreci ve etkileri incelenir.
7	Tanzimat Fermanı'nın ilanı ve Tanzimat Dönemi reformlarının genel çerçevesi ele alınır.
8	Ara Sınav
9	İslahat Fermanı'nın içeriği ve gayrimüslim tebaaya yönelik düzenlemeler incelenir.
10	Vilayet Nizamnameleri ve taşrada yönetim reformları tartışılır.
11	Basın, kamuoyu ve yeni Osmanlı aydınlarının yenileşme sürecindeki rolleri değerlendirilir.
12	I. Meşrutiyet ve Kanun-ı Esasi bağlamında anayasal gelişmeler ele alınır.
13	II. Abdülhamid dönemi modernleşme politikaları ve otoriterleşme süreçleri analiz edilir.
14	II. Meşrutiyet'in ilanı, Jön Türkler ve parlamenter sistemin yeniden inşası tartışılır.
15	Osmanlı yenileşmesinin sınırları, başarısızlık nedenleri ve imparatorluğun çözülüşü ile ilişkisi değerlendirilir.
16	Yarıyl Sonu Sınavı

Ders İş Yüğü	Çalışma Türü / Öğretim Metotlar	Süresi (Saat)	Sayısı
Dinleme ve anlamlandırma	Ders	14	3
Dinleme ve anlamlandırma, gözlem/durumları işleme, eleştirel düşünme, soru geliştirme	Tartışmalı Ders	14	3
Önceden planlanmış özel beceriler	Özel Destek / Yapısal Örnekler	14	3
Önceden planlanmış özel beceriler	Rol Yapma / Drama	14	2
Önceden planlanmış özel beceriler	Problem Çözme	14	2
Dinleme ve anlamlandırma, gözlem/durumları işleme, eleştirel düşünme, soru geliştirme, takım çalışması	Beyin Fırtınası	6	1
Ara Sınav 1		1	1
Kısa Sınav 1		1	1
Final		1	1
Ders İş Yüğü:		191	
AKTS (Ders İş Yüğü / 25.5):		7,49	

Program Çıktıları	
1	Lisansüstü eğitim sırasında öğrenci, tarihin yalnızca olayların ne zaman ve nasıl olduğunu inceleyen bir bilim dalı olmadığını, olaylar arasındaki ilişkilerin ve bu ilişkiler sonucu ortaya çıkan olguların tahlilini hedeflediğini öğrenmiştir. Bu sayede olayları değerlendirirken çeşitli tahlil ve tespitler yaparak, tarihi hadiselere daha derinlemesine vakıf olunabileceğini bilir.
2	Sosyal bilimlerin sağladığı modern araştırma yöntemlerini uygulayarak çeşitli alanlarda özgün araştırmalar yapabilir. Bu araştırmalarında ana kaynaklara ulaşp, bunların sağladığı bilgileri değerlendirebilir.
3	Alanıyla ilgili yapılmış herhangi bir araştırmanın özgün ve bilimsel yeterlilikle bir çalışma olup olmadığı tayin edebilir.
4	Tarih disiplini ile ilgili konularda uzman ya da bilgisi olmayan dinleyicileri bilgilendirir, onlara elde ettiği bulgularla ilgili düşüncelerini açık bir biçimde yazılı ve sözlü olarak ifade eder.
5	Sosyal bilimlerin sağladığı metodolojik ve kuramsal imkanları kullanarak tetkik, tahlil ve teşhis yapabilme yeteneğine sahiptir.
6	Sahasıyla ilgi çalışmaları yetkin bir şekilde ve inisiyatif kullanarak yapabilir.
7	Araştırmaları esnasında karşılaşılabileceği engelleri nasıl aşacağını bilir ve çözümleri uygular.
8	Çalışmaları sırasında bilimsel ahlaki değerleri bir an olsun unutmadan, bunlara sadık kalır.
9	Tarihçinin sürekli çalışması ve sahasıyla ilgili yayınları takip etmesi gerektiğini bilir. Bunları takip ederken, yeni gelişmelerden ve varılan bilimsel sonuçlardan haberdar olur.
10	Çalışmalarının sonuçlarının sadece meslektaşlarına değil, çeşitli toplumsal kesimlere de ulaşmasını sağlar.
11	Ülkenin kültürel, medeni ve milli varlığının gelişmesi için bu sonuçları azami ölçüde kullanır.
12	Bir sosyal bilimci olduğunun farkında olarak toplumla bağlarını hem mesleki, hem de insani anlamda güçlü tutar.
13	Kaynak dillerini bilir. Tarih alanında yapılmış güncel araştırmaları takip ederek yeterli düzeyde anlayabilir ve meslektaşları ile iletişim kurabilecek düzeyde yabancı dil bilgisine sahip olmayı amaç edinir.
14	Tarih metodolojisini kullanarak, eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, yorumlama ve sentez yapma becerilerine sahiptir ve alanıyla ilgili çalışmaları bağımsız veya ortak çalışma olarak yürütebilir.

Ders Öğrenme Çıktısı - Program Çıktıları (1 -5 Puan Aralığı)

Ders Öğrenme Çıktısı	PÇ 1	PÇ 2	PÇ 3	PÇ 4	PÇ 5	PÇ 6	PÇ 7	PÇ 8	PÇ 9	PÇ 10	PÇ 11	PÇ 12	PÇ 13	PÇ 14
Öğrenci, Osmanlı İmparatorluğu'ndaki yenileşme hareketlerinin tarihsel gelişimini kronolojik olarak açıklayabilir.	3	4	3	4	3	4	3	4	3	4	3	4	3	4
Öğrenci, Osmanlı modernleşmesini siyasi, askeri, toplumsal ve kültürel boyutlarıyla analiz edebilir.	3	4	3	4	3	4	3	4	3	4	3	4	3	4
Öğrenci, Osmanlı yenileşmesini Avrupa'daki modernleşme süreçleriyle karşılaştırmalı olarak değerlendirebilir.	5	4	5	4	5	4	5	4	5	4	5	4	5	4
Öğrenci, Tanzimat ve Islahat fermanlarının içeriğini ve dönemin dönüşüm sürecine etkilerini yorumlayabilir.	5	4	5	4	5	4	5	4	5	4	5	3	4	3
Öğrenci, Osmanlı yenileşme sürecinin Cumhuriyet dönemine olan etkilerini tarihsel bir perspektifle tartışabilir.	4	3	4	3	4	3	4	5	5	5	5	5	5	4
Ortalama Değer	4	3,8	4	3,8	4	3,8	4	4,2	4,2	4,2	4,2	4	4	3,8

<https://ebs.bilecik.edu.tr/pdf/dersbilgigetir/439733>